

yankee tango

yankee tango

JP DEN TEX

Colofon;
Schrijver: JP Den Tex
Omslag ontwerp: Milja Oortwijn
ISBN: 9789403819068
©Comme Les Chansons 2025

Hoofdstuk 1

De Rivier

Bij het begin van de tiende zonnerondgang had Alva zijn schuwheid overwonnen. Hij was één van de voortrekkers van zijn groepje leeftijdgenoten geworden, haantje de voorste bij de vaak wilde spelletjes in het struikgewas rond de rots. Dat hij klein van stuk was moet zijn eerzucht hebben aangewakkerd. Helaas was het hebben van ambitie een eigenschap die niet hoog stond aangeschreven bij zijn stam. Eens, tijdens een morgenwandeling, betrapte zijn vader hem toen hij een andere jongen een duwtje in de rug gaf, terwijl zij om het hardst in een hoge notenboom probeerden te klimmen. Een slinkse handeling, waardoor zijn tegenstrever bijna zijn evenwicht verloor en uit de boom viel. "Je hoeft een ander niet af te troeven, je moet alleen maar het beste uit jezelf zien te halen" kreeg Alva - eenmaal terug op de grond - van zijn vader te horen. "We vormen allemaal onderdeel van een groter geheel, daar zul je nog wel achter komen." Vader had tenslotte theatraal zijn armen gespreid en daarmee een cirkel gevormd, na zich eerst van de jongens afgewend te hebben, met zijn hoofd naar het oosten. De jongen zou dat beeld voor altijd bij zich houden, dat donkere silhouet van die elegante, gespieerde man in de opkomende zon. Het vervulde hem met een mengsel van vrees en trots: zijn vader was heel anders dan de vaders van zijn leeftijdgenoten.

Het zou één van de schaarse herinneringen aan zijn verwekker blijven, want een paar maanden later verdween die plotseling uit zijn leven. Kwam op een dag niet meer terug van een verkenningstocht, op zoek naar nieuwe visplekken: aanvankelijk werd er gedacht aan een ongeluk... Maar geen van de drie medicijnmannen, die de stam rijk was, had daar in de dagen rond de verdwijning een aanwijzing voor gekregen. Zoals ook geen van de paranormaal begiftigde wasvrouwen een voorspellende droom had gehad. Clanhoofd Vaya-Ran hield dan ook goede hoop dat de verkenner zich op een dag weer bij hen zou voegen. Te pas en te onpas informeerde hij bij doortrekkende

vreemdelingen naar een teken van leven. Voor Alva's knappe jonge moeder was de verdwijning natuurlijk gênant. De stamoudsten kwamen meermalen in besloten vergadering bijeen om de pijnlijke kwestie te bespreken. En ook bij de rest van de stam bleef de vermissing lange tijd het verhaal van de dag. "Hij is vast op zoek gegaan naar de wereld van de andere mensen" werd er gemompeld.

Pas een zonnerondgang later kwam dit gerucht - via een loslippig vriendje - ook Alva ter ore. Compleet overstuur ging hij zijn moeder om opheldering vragen, veel wijzer werd hij niet. "Nieuwsgierige vissen vinden soms pas rust als de rivier droog valt" antwoordde moeder zuinig, een oud gezegde citerend. "Jouw vader probeerde zich altijd voor te stellen wat zich *achter de bocht van de rivier* zou bevinden - ik vrees dat hij uiteindelijk is gaan kijken. En toen tot de ontdekking kwam dat zich achter die bocht *wéér* een bocht bevindt." Er viel een stilte waarin de jongen niets durfde te zeggen, terwijl zijn moeder onverstoorbaar doorging met het schoonmaken van de vis: het onderwerp was blijkbaar te pijnlijk om over te praten. Wel een halve minuut bleef hij hulpeloos in de tentopening staan, tot hij zich omdraaide en met betraande ogen de tent uit vluchtte. Naarmate de jaren verstreken raakte de zaak in de vergetelheid en uiteindelijk sprak niemand meer over zijn vader.

De Papiti - een verbastering van het woord *papiche*, wat forel betekende - leefden al van de visvangst sinds er zonnewende streepjes in de centrale rots werden gekerfd. Ze stonden bekend als vreedzaam en teruggetrokken, volgens hun burens waren ze zelfs een beetje lui. Hun omheinde kamp bevond zich op een steile rots aan de bovenloop van een wilde stroom, die verderop naar het zuiden uitmondde in een bredere rivier. Deze werd - óók door de Papiti zelf - inmiddels Rio Verde genoemd en baande zich, schuin over het

ingesnoerde continent, een weg naar de oceaan en de 'wereld van de andere mensen'. Meer naar het westen lagen de Zicchi, met hun met sneeuw bedekte toppen, waarvan de Chimichibu de hoogste was. Eens in de twintig jaar zorgde een uitbraak van deze vulkaan voor een begeleidende aardbeving, met hevige naschokken die de rots minutenlang deden trillen. Volgens de overlevering werd de clan dan weer met beide benen op de grond gezet: op tijd gewaarschuwd voor - altijd op de loer liggende - menselijke overmoed en arrogantie.

Twee generaties geleden hadden de Papiti zich nog in felle onderlinge stammentwisten gemengd. Maar na de laatste oorlog - waarin ze een deel van hun territorium hadden moeten prijsgeven - was het toenmalige clanhoofd van mening geweest dat het welletjes was. "Vrede is geen doel, vrede is de weg" had hij plechtig uitgesproken en daarmee de toekomst van de stam in een nieuwe richting gestuurd. Gelukkig kon een mannelijke Papito zich ook in de tegenwoordige tijd nog onsterfelijk maken. Daarvoor moest hij - als zijn tijd gekomen was - stiekem in het noordelijk woud verdwijnen om een laatste rustplaats te zoeken. Hij mocht geen voedsel meer tot zich nemen en moest in plaats daarvan het mantra 'Een goede dag om te sterven' reciteren. Als eenmaal de juiste, niet door boze geesten bewoonde locatie was gevonden kon de stervende zich eindelijk ter ruste leggen op zijn bed van bladeren. Om vervolgens af te dalen in een door symbolische dromen ingeleid nirwana. Pas een week na de verdwijning mocht de clan op zoek naar de overblijfselen van het lijk - liefst alleen nog de botten, afgeknaagd door roofvogels of een passerende aaseter. Dan was de cirkel rond en kon zijn ziel zich bij de andere helden voegen, in de spleten van de goddelijke Chimichibu.

De Papiti probeerden hun oude rituelen zo goed en zo kwaad als het ging in ere te houden. Behalve de vulkaan vereerden ze voornamelijk planten en dieren, waarvan de *Gúnchu* (een mythische forelbaars) het

belangrijkste was. Deze Tijgervis stamde af van de schepper van het universum en stond symbool voor transformatie en regeneratie. Op de zevende dag na de winterzonnewende vierden de Papiti 'de Geboorte van de Oervis' door - bij het invallen van de duisternis - een metershoog vreugdevuur aan te steken. Tegelijk werden alle op die dag gevangen forellen plechtig teruggegeven aan de rivier.

Na zijn zestiende zonnerondgang werd het ook voor Alva tijd voor de initiatieproef, onder de zeven jeugdige kandidaten groeide de spanning. Geen gezonde spanning wat hem betreft, want ondanks zijn jeugdige overmoed oogde hij nog vaak onzeker. Mede omdat moeder grote verwachtingen van hem had en zich - in haar nieuwe dubbelrol - strenger en veeleisender opstelde: zij wilde niet dat haar zonder vader opgroeiende zoon een moederskindje werd. De omslag creëerde een afstand die de warme herinnering aan zijn kindertijd langzaam naar de achtergrond drong. Op de morgen van de initiatieplechtigheid stond zij hem in de tentopening uit te wuiven en na te kijken - slechts één keer keek hij achterom.

Het voorstellen van de deelnemers had niet veel om het lijf. Het was grotendeels een melig onderonsje van de oude mannen, waarbij de jongens landerig toekeken. Pas aan het einde, bij het uitdelen van de opdrachten, werd de toon serieuzer. Alva was als allerlaatste aan de beurt en kreeg een filosofisch betoogje over zich heen, waarin Vaya-Ran de alom aanwezige natuur verheerlijkte, alsmede de grootheid van de Papito traditie. "Samen zijn we sterk, flexibel en standvastig, nooit bang voor een stroomversnelling, als vissen in het water. Zoals we ook met onze doden een keten vormen die niet doorbroken kan worden." Vervolgens werd hem door een van de medicijnmannen een leren riem overhandigd, waarin met runentekens zijn persoonlijke

opdracht stond gegutst: “Stroom als de tijd, maar houd steeds de bron in gedachten.” Dit mantra zou hij onderweg moeten reciteren, totdat het volledig geïnternaliseerd zou zijn.

Aan het eind werd het stamhoofd toch nog even specifiek. “Daal nu af van deze rots en ga op zoek naar een elixer voor onze ouderen en ontmoedigden, aangezien onze eigen toverdrankjes de laatste tijd niet meer zo goed lijken te werken.” Bij die woorden leek Vaya-Ran de medicijnmannen van de stam even geamuseerd aan te kijken. “Wij denken aan een vloeistof die troost en vooruitgang biedt, aan een drankje dat weer een hele tijd mee kan. Voor deze opdracht heb je - naar wij menen - de noodzakelijke nieuwsgierigheid en zin voor avontuur van je vader geërfd. Maar we hopen dat je daarnaast het verantwoordelijkheidsgevoel van je moeder ten toon zult spreiden: stel je steeds bescheiden op en zorg ervoor dat andere levende wezens door jouw missie niet worden geschaad.” Op een wenk van het clanhoofd had Alva zijn speer en geitenleren schoudertas - met wat kleren en gedroogde proviand - opgepakt en de traditionele buiging naar de rivier gemaakt. En was in grote verwarring van de rots afgedaald.

Beneden bij de rivier gekomen was hij de stroomversnelling overgestoken en - met de kiekeboe spelende zon als kompas - in noordoostelijke richting het woud ingetrokken. Het natte deel van de lente was inmiddels begonnen, gelukkig bleef het voorlopig droog. De jongen wilde flink opschieten vóór de avond viel en de nare nasmaak van de plechtigheid zo snel mogelijk achter zich laten. Een innerlijke stem zei hem dat hij op subtiele wijze werd gestraft voor de desertie van zijn vader; de opdracht van het stamhoofd had hem zo zweverig toegeschenen. Tijdens zijn toespraakje hadden de oudsten elkaar ook regelmatig veelbetekenend aangekeken. De vage algemeenheid van

de initiatieopdracht leek te insinueren dat het drankje van ver moest komen: waarschijnlijk was het de bedoeling dat hij zijn zoektocht 'bij de andere mensen' begon, in de stad van de Spaanse kolonisten. Aangezien 'veilig reizen' voor de Papiti gelijk stond met 'reizen over water' zou hij allereerst zijn eigen vaartuig moeten bouwen.

Die overweging was meteen de reden waarom hij voor deze noordelijke omweg had gekozen. Want hij kende de boomsoort waaruit je een eenvoudige kano kon vervaardigen: hij en zijn leeftijdgenoten hadden regelmatig wedstrijdes gehouden met zelfgemaakte bootjes. De ceders groeiden wat dieper het woud in, op het territorium van de bevriende Quichu stam. Daar moest je wel op je hoede blijven... Want er waren ook witte nertsenjagers actief die er niet voor terugdeinsden om jonge indianen te kidnappen. En die vervolgens - al was het sinds kort officieel verboden - op de markt in de stad te verkopen.

Toen hij rond het middaguur bij het door een aarden wal omgeven kamp van de burens arriveerde, trof hij onder een afdakje een jeugdige wacht. Voor diens blote voeten lag een plankje met dampende maïskoeken, hij kreeg meteen het water in de mond. Al snel kwamen zij tot een combideal, waarbij de jongen zijn gloednieuwe mocassins inruilde voor een Quichu kapmes met metalen lemmet en een warme shulga met groentesaus. De maïskoek werkte hij meteen ter plekke naar binnen, en passant won hij ook nog wat nuttige routeinformatie in bij zijn vriendelijke leeftijdgenootje. Later zou hij zich afvragen of hij zichzelf bij de ruil niet te kort had gedaan.

Met een volle maag en op blote voeten vervolgde hij zijn reis in noordoostelijke richting. Af en toe viel er een bui, het pad langs de beek lag vol met plassen. De jongen zocht behendig de buitenkanten op, tegelijk peinzend en keurend om zich heen kijkend, op zoek naar een geschikte boom voor zijn kano. Boven zijn hoofd trokken vluchten

ganzen een zwierig spoor noordwaarts, luidruchtige voorbodes van het nieuwe seizoen.

Halverwege de middag bereikte hij de plek waar het beekriviértje uitmondde in een bredere stroom. Hier sloeg hij rechtsaf, een modderig spoor volgde deze zijtak van de Rio Verde zo goed en zo kwaad als het ging. Bij het doorwaden van een volgende beek viel zijn oog op een eenzame ceder, die zo'n honderd meter verderop op een smalle landtong stond: een bij uitstek geschikte plek om een veilig werfkamp op te slaan. Hij waadde behoedzaam naar de landtong en monsterde de boom met een kritisch oog. Nadat deze de test had doorstaan ging hij op zijn hurken zitten en begon vol ongeduld een gracht rond de stam uit te graven. Na een tijdje begon zijn ongemakkelijke houding hem te storen - met een zucht liet hij de zware geitenleren tas van zijn schouder glijden. Bijna op hetzelfde moment begon het hard te regenen: hij keek even vertwijfeld om zich heen. Waarna hij zijn visspeer van de grond pakte en die - samen met zijn schoudertas - tussen twee grote stenen aan de woudrand legde, onder het beschermende bladerdak van een grote eik. "De allereerste stenen van mijn allereerste kamp" mompelde hij, met een zuinig lachje.

Nadat de gracht was gegraven begon de volgende uitdaging, het kappen van de wortels. Met behulp van zijn vuurstenen bijl en zijn Quichu mes vorderde het werk gestaag. Het was belangrijk dat de ceder straks in de juiste richting zou vallen - met enige regelmaat stond de jongen op om de overhelling van de boom van een afstandje te bekijken. Aan het eind van de middag ging hij op zijn knieën zitten en vroeg de boomziel, in de stromende regen, om toestemming voor zijn op handen zijnde daad... Want zijn vader mocht dan het geloof in woudgeesten afgezworen hebben - hijzelf nam het zekere liever voor het onzekere.

Toen de ceder tegen de avond met donderend geweld neerstortte en - in een gunstige positie - op de mossige oever tot rust kwam, kon hij een gevoel van trots niet onderdrukken. Toevallig hield het ook even op met regenen. De jongen besloot dat hij voor vandaag genoeg had gedaan, pakte zijn speer en kreeg al na tien minuten zijn eerste beekforel te pakken. Ook een vuurtje maken ging hem goed af: tevreden happend onder het beschermende bladerdak van de eik keek hij even later terug op een geslaagde eerste dag. Alleen vlak voor het inslapen voelde hij - starend naar de bewolkte hemel en luisterend naar het geritsel van de nachtdieren in het woud - een plotseling verlangen naar geborgenheid de kop op steken.

Twee dagen lang zou het bijna onafgebroken blijven regenen: toen de zon tegen de avond van de derde dag eindelijk weer tevoorschijn kwam was de ceder van zijn bast ontdaan en uitgehold. De droge dagen die daarop volgden besteedde de jongen aan de details van de afwerking: halverwege de zesde dag, terwijl de zon op het hoogst aan de hemel stond, duwde hij zijn kano eindelijk met een tevreden gevoel van de oever af. Trots op zijn primitieve werkstuk was hij weliswaar niet, maar blijven drijven deed het gelukkig wel: zijn vaartuig lag stabiel in de beek en liet nergens water door.

Na een laatste afrondende inspectie kwam hij - kapmes in de hand - teruglopen van de waterkant, toen er plotseling mannenstemmen opklonken. Vaag en op een afstand, maar toch duidelijk herkenbaar te midden van alle vogelgeluiden in het ontluikende voorjaarsbos. Uit het luidruchtig plonsen van peddels kon hij opmaken dat het zeker geen indianen waren die zijn kant op kwamen varen... Besluiteloos stond hij stil, zijn hart bonsde in zijn keel. Twee tellen later rende hij naar de overhangende struiken waaronder zijn bootje verstopt lag en

duwde het - zijn knie steunend op de voorplecht - met zijn peddel van de kant. Wipte in één vloeiende beweging naar zijn zitplek om vervolgens met soepele, geluidloze rukjes in noordelijke richting te sturen. De kano maakte nog steeds geen water, dat had hij goed voor elkaar! Maar speer, bijl en grizzlyvel waren nu voor de missie verloren - achtergelaten bij het smeulende vuurtje, waarop hij een uur geleden nog een visje had geroosterd.

Na een halve minuut maakte de beek een flauwe bocht naar rechts. Hier hield hij in en meerde af achter de takken van een omgewaaide esdoorn. Vanaf dit punt had hij een goed uitzicht: in de verte zag hij vier witte pelsjagers naderen in een verlengde ijzeren sloep. Toen de mannen de rook van het vuurtje in de gaten kregen dempten ze hun stemmen en overlegden met elkaar. De jongen zag dat zij hun geweren van hun rug pakten en behoedzaam naar de kant peddelden. Hij hoopte dat ze met zijn vieren aan land zouden gaan, dan kon hij van de gelegenheid gebruik maken en snel langs hen heen glippen. Want zoals de zaken nu stonden zat hij in een fuik: verder stroomopwaarts werd het beekriviertje smaller en smaller en uiteindelijk volledig onbevaarbaar. De pelsjagers hadden hun sloep inmiddels verlaten, ze slopen - steeds achter struiken dekking zoekend - dichterbij het onbeheerde kamp. Hij wachtte nog een paar tellen voordat hij zijn bootje weer het water op stuurde, deze keer met de stroom mee. De peddel, die hij met grote precisie had bijgesneden van een stuk afvalhout, vloog over het wateroppervlak en stuwde het logge bootje met swingende schokken vooruit. "*Petu jana*" siste hij tussen zijn tanden, "naakt en vrij". Het was een oude Papito strijdkreet - nu nog gebruikt als iemand met een schone lei overnieuw wou beginnen.

Pas op de brede zijrivier keek de jongen achterom. Van achtervolgers geen spoor, hij haalde opgelucht adem. Tegelijk werd het snel donker

en een maanverlichte nacht zat er niet in. Bij de initiatieplechtigheid was het Nieuwe Maan geweest: spoedig zou hij geen hand voor ogen meer kunnen zien. Beetje bij beetje begon ook de avondkou bezit van hem te nemen, nog altijd had hij enkel zijn hertenleren broek aan. Plotseling zag hij de contouren van een - op een riviereilandje gelegen - blokhut voor zich opdoemen. Behoedzaam peddelde hij naderbij in de invallende duisternis. De steiger zag er verlaten uit, in de hut brandde geen licht. Misschien moest hij de gok maar wagen? Een paar tellen later rende hij als in trance over het eilandje, de deur van de hut bleek zowaar niet vergrendeld. In een oogwenk griste hij alles mee wat zijn armen konden dragen: twee grote worsten, een okergeel hemd, een wollen deken, een groene jagersjas en een halfvolle veldfles met water, die op tafel stond naast een aangesneden stuk brood. Hij propte alles in een linnen kledingzak, die op een van de britsen had gelegen en maakte dat hij wegkwam. Het okergele hemd had hij gelijk aangetrokken, het bleek hem wonderwel te passen.

Die nacht bracht hij door in het struikgewas op de oever van de zijtak, onder zijn bootje dat hij - met een laatste inspanning - uit het water had getrokken en omgekeerd. Voordat hij insliep kreeg hij eerst nog even de kritische frons van Vaya-Ran in gedachten. Want had hij in zijn enthousiasme - zoeven op het eilandje - niet onbedoeld diefstal gepleegd? De jongen suste zijn geweten door zich voor te houden, dat de hut bezit moest zijn geweest van de witte pelsjagers. Die nu, in ruil voor de meegegapte spullen, in bezit waren gekomen van een kostbaar indiaans grizzlyvel.

Al voor het ochtendgloren werd hij wakker van de kou. Rillend diepte hij de groene jagersjas op uit de linnen kledingzak en trok hem aan over zijn hemd. Maar ook die extra poncho kon de kou nog niet verdrijven... Zodra het licht begon te worden vervolgde hij zijn tocht, de sterker wordende zonnekracht bracht zijn lichaam langzaam terug op temperatuur. Tegen de middag vloeide de modderige zijtak met de

heldere hoofdstroom van de Rio Verde samen, die hier al vele malen breder was dan bij de Papito rots. De jongen zag zichzelf gespiegeld in het rivierwater en moest grinniken om zijn groene transformatie.

Twee dagen later zag hij eindelijk de stad voor zich opdoemen: de geheimzinnige plek waar hij al zoveel over gehoord had. De tinnen daken van de bergstenen huizen, die warm opblonken in de late middagzon, brachten een blij gevoel van opwindning bij hem teweeg. Bij de aanlegsteiger trof hij een drukte van belang. Kano's in alle soorten en maten en gemotoriseerde ijzeren sloepen, die hij al wel eens onder de rots had zien passeren. Witte kooplieden met zwierige snorren en baretten, norse nertsenjagers en bont geklede indianen van lokale stammen, met kleine kinderen op hun rug. En tenslotte - in hun vaalgrijze uniformen - de soldaten van het gouvernementsleger. Na enig nadenken besloot hij om zijn bootje toch niet aan de steiger af te meren, zijn in elkaar geflanste kano zou te veel de aandacht trekken. Daarom voer hij eerst een stukje terug de rivier op, om zich in de invallende schemering ongemerkt uit te laten zakken uit de colonne van vaartuigen.

Met het laatste beetje energie sleurde hij zijn werkstuk op de met varens en struikgewas begroeide oever, waardoor deze onttrokken werd aan het oog van eventuele pottenkijkers. Na een laatste goedkeurende blik sloeg hij de linnen zak - met deken, veldfles en Quichu kapmes - over zijn schouder en baande zich een weg naar het pad langs het oeverbos. De plek in de berm markeerde hij met een grote platte steen.

Hoofdstuk 2

De Stad

De stad vormde een schilderachtige lappendeken van oud en nieuw. In het recent gerenoveerde centrum waren de meeste gebouwen inmiddels van steen: langs de verwijde - en onlangs bestrate - Avenidas stonden statige koloniale herenhuizen, nog niet zo lang geleden ontworpen door dure Europese architecten en daarna - meestal in grote haast - onder hun leiding uitgevoerd. Nu reeds gesierd met die onmiskenbare trekken van verval, die de provinciehoofdstad haar romantische faam bezorgden. Want materie leek geen schijn van kans te maken tegen de Ferrante, de ijzige stofwind uit de bergen die de stad 's winters in zijn greep hield. Binnen de kortste keren had deze een fijnmazige mantel van weemoed aangebracht over de elegante, strak opgetrokken bouwwerken.

Achter de praal van de Avenidas - in de wirwar van smalle zijstraatjes van het oude centrum - liet de oprukkende architectuur van de burgerij nog steeds ruimte aan de traditionele optrekjes van de lokale bevolking. Houten huizen die in de kurkdroge zomers veelvuldig vlam vatten, waarna de brand meestal oversloeg en dan hele straten in de as legde. Zoals ook aardbevingen regelmatig een streep haalden door de bouwkoorts van de ambitieuze stadsbestuurders. Niettemin bleef hun niet-aflatende energie - als een magneet - jonge indianen uit de westelijke bergen trekken, alsmede verpauperde landarbeiders uit het agrarische zuiden. Inmiddels had de stad over de honderdduizend inwoners, de laatste tien jaar was de bevolking met meer dan de helft toegenomen. En met elke nieuwe golf gelukzoekers groeiden de sloppenwijken aan de periferie.

De Spaanse kolonisten hadden de provinciehoofdstad twee eeuwen geleden *Ciudad del Corazon* gedoopt, Stad van het Hart. De plattegrond van de toenmalige nederzetting - grofweg het huidige stadscentrum - leek inderdaad wel wat op een hart: de noordelijke

bovenkant plooide sierlijk mee met twee bochten in de rivier, terwijl de zuidelijke helft uitmondde in een spits toelopend dal tussen twee heuvels. Mede daarom bleven oudere inwoners de stad koppig *Yara*, 'Hart' noemen, de oorspronkelijke indiaanse naam van de plek. Maar het gros van de bevolking hield het eenvoudig op *El Siti*, overgenomen uit het koeterwaalse Sasta. Grappige mengelmoes van Spaans, Engels en indianendialect, waar haast iedereen zich in de stad van bediende.

Alva had de eerste dagen rondgehangen bij een stel indiaanse zwerfjongeren, die hij al op dag één tegen het lijf was gelopen. 's Nachts sliepen ze in de open lucht bij een smeulend vuurtje, in een aan de rivier grenzende open ruimte, met vreemd glad ogende grasvelden en strakke - met bomen afgezoomde - paden. Gelukkig konden ze elkaar goed verstaan, in dit deel van het gebied waren dialecten bijna onderling inwisselbaar. Bij hun kennismaking hadden zijn soortgenoten hem gegarandeerd, dat de Siti de gaafste plek van het halfrond was. "Je gaat je ogen uitkijken" verzekerden ze hem "alles is beter hier!" Wat ze met 'halfrond' bedoelden begreep Alva niet, dat hield hij nog maar even voor zich - andere vragen hadden grotere prioriteit. Uitleg over 'fabrieken en spoorwegen' bijvoorbeeld, twee vreemde fenomenen die hem bij uitstek intrigeerden. Daarnaast verwonderde hij zich over de indeling van de tijd die men hier hanteerde. Bij zijn clan had men steeds van Nieuwe Maan - via Halve Maan - naar Volle Maan toegeleefd, om dan weer terug te keren naar de uitgangspositie. Elke maanfase werd in verband gebracht met specifieke groeimogelijkheden en restricties, met geboorte en dood, met de wisselende kansen van jacht en visvangst. Blijkbaar hadden de stadsmensen die leidraad van de maan niet meer nodig. Ze beriepen zich op de zonnecyclus en verdeelden de kalender in strak afgepaste weken en maanden. Een complete zonnerondgang noemden ze een jaar.

Al op de avond van de kennismaking werd Alva door de jongens geplaagd met zijn excentrieke uitdossing: zijn okergele hemd en beige hertenleren broek, onder die veel te ruime groene jagersjas. Maar stiekem nog het meest 'met die sneue blote voeten daaronder... "In de Siti moet je vooral niet proberen op te vallen" grinnikten zijn makkers, terwijl ze samen maïskoeken verorberden op een bankje langs de wandelweg die het park doorsneed. "Je zult snel 'een baantje' moeten zoeken, dan kan je van de opbrengst sandalen kopen." Met enige moeite konden ze hem daarna uitleggen wat een baantje inhield: werk verrichten voor een ander in ruil voor een - van tevoren afgesproken - hoeveelheid koperen muntjes. "Die moet je dan later weer proberen in te wisselen tegen eten, schoenen of kleren" voegden ze er behulpzaam aan toe. Alva vertrok zijn gezicht in een grimas. "Wat een ingewikkelde manier van ruilen houden jullie er op na" zuchtte hij "ik hoop dat ik het snel ga begrijpen".

Maar wachten op een baantje wou hij niet... De volgende morgen al deed hij afstand van zijn fel begeerde Quichu mes: droeg het lijdzaam over aan één van zijn nieuwe maten, in ruil voor zes koperen 10-pesos muntjes, die in het Sasta 'mussen' (*gorriones*) genoemd werden. De helft leverde hij gelijk weer in bij een passerende marskramer, in ruil voor een paar eenvoudige sandalen. Op zijn knellende nieuwe schoeisel trok hij de lokkende stad in - nieuwsgierig bekeek hij de pleinen, fonteinen en bolvormige heiligdommen. Achter één daarvan trof hij de groentemarkt, waar boeren uit de zuidelijke provincies hun producten verhandelden. Bont fruit om van te watertanden, maïs, bonen en wilde tabak.

Binnen de kortste keren kreeg het stadsleven hem in zijn greep, om de haverklap bleef hij staan om een volgende nieuwigheid zijn aandacht te geven. Zo kwam hij al snel in de ban van de virtuoze straatmuzikanten...

Want op bijna elke straathoek speelde een gestrande Siciliaanse spoorwegaarbeider accordeondeuntjes van tangomeester Enrico Rincón: de nieuwste muzikale rage in de stad, waar ook Alva spoedig aan verslingerd zou raken. Verder dwalend kwam hij tenslotte op de visafslag terecht, waar het vol stond met ijzeren kramen. Beladen met glanzende dode zeevissen waarvan hij de namen niet kende, naast spartelende, nog levende forellen in grote houten kuipen. Een tijdje bleef hij gefascineerd toekijken, de vismarkt zou spoedig zijn favoriete hangplek worden. Aan het einde van de middag werd hij gewenkt door Pachuco - één van zijn nieuwe maten, die net als hij pas kort geleden in de stad was gearriveerd. "Ik heb hier gisteren een baantje geregeld en weet dat mijn baas eigenlijk nog iemand zoekt. Villen en fileren, kan je dat, weet je iets van vis?" Alva had zijn blijdschap weten te maskeren en slechts instemmend geknikt.

's Nachts werd hij gekweld door onsamenhangende dromen die hem terugvoerden naar de rots bij de rivier. Als hij tussendoor even wakker schrok, kreeg hij steevast de verwijtende blik van zijn moeder in gedachten, of de ironische glimlach van zijn vader... Maar al snel na het wakker worden losten de schimmen van het verleden op, in de opwindende realiteit van de 'wereld van de andere mensen'.

Wat hem die eerste week vooral opviel waren de grote verschillen tussen de bewoners onderling. Sommigen hadden louter vodden aan hun lijf en diepten hun dagelijkse maaltje op uit ijzeren afvalbakken, aan de achterkant van houten eetlokalen die *restaurantes* genoemd werden. Terwijl anderen opzichtige kleding droegen en zich aan de voorkant van diezelfde eetlokalen te goed deden aan smakelijk ogende gerechten. Rijk en arm... Het zou nog een hele tijd duren voor hij doorkreeg wat daar precies achter stak.

Op een avond zat hij op een bankje in het park naar de opkomende maan te kijken. Al snel kwam er een indiaanse marskramer naast hem

zitten, die zijn mars gemelijk in het gras legde. Als een onheilspellend wiel verhief de volle maan zich boven de bomen en huizen van de Siti - wandelaars bleven even staan om het schouwspel te bekijken. Maar zijn nieuwe buurman schonk er geen aandacht aan. "*La luna es el pan de los pobres*" mompelde hij in het Spaans, nadat hij tot drie keer toe de muntjes in zijn leren beurs had geteld. Alva keek hem niet-begrijpend aan. "Spreek je geen Spaans, ben je net aangekomen?" ging de man in dialect verder, terwijl hij opstond om de beurs weer op te bergen in zijn mars. Alva beet op zijn lip en knikte.

Weer terug op het bankje haalde de marskramer een opschrijfboekje en een telraam te voorschijn, iets waar Alva wel bekend mee was. Witte kooplieden maakten er veelvuldig gebruik van als ze bij de rots hun spullen kwamen aanbieden, in ruil voor huiden, indiaanse sieraden en klompjes goud. Een tijdje keek Alva naar het heen en weer gaan van de knikkers en de vlugge vingers van de marskramer. "Dat wordt weer elke dag maïspap eten, meer zit er voorlopig niet in" gromde die, na het afronden van zijn administratie. "Maar gelukkig ben ik nu vrij man - niet langer gevangene van de sigarenfabriek, waar veel van onze soortgenoten hun ziel verliezen. Daar werk je in *ploegendienst*, iedereen doet zijn stinkende best om het *productiedoel* te halen: een wekelijks door de voorman te bepalen hoeveelheid af te leveren sigaren. Niemand beklaagt zich over de saaie dagen, voor verlangens is geen plaats - alles moet wijken voor het halen van de weekopdracht. En dat voor een hongerloontje... Zorg maar daar dat je daar een beetje uit de buurt blijft, jongen. Niets is zo schadelijk voor je ziel als werken in een fabriek."

Op voorspraak van zijn kameraden kocht hij twee blauwwit geruite katoenen bloezen. Zonder zijn vertrouwde groene jagersjas was hij

nu dagelijks op de vismarkt te vinden: 'het baantje' beviel hem goed en ging hem bovendien gemakkelijk af. José Luis - de joviale uitbater van de kraam - uitte bij elke zaterdagse uitbetaling zijn tevredenheid. Al gauw leerde Alva zich redelijk uitdrukken in het Sasta. Een groot aantal Spaanse woorden kende hij overigens al: door de Papiti verbasterde namen en begrippen, waarvan hij nooit geweten had dat ze uit de Siti afkomstig waren.

Nog steeds sliep hij 's nachts met andere, pas gearriveerde *indios* onder de sterrenhemel in het park. Maar de gewoonte begon hem tegen te staan. Want steeds vaker liepen er politieagenten met knuppels en toortsen door het park, om de openbare ruimte uit te kammen op 'zwerfvolk'. Dan moest je ijlings maken dat je weg kwam en duurde het weer een tijdje voor je elders de slaap kon vatten.

Overweldigd door al het nieuwe om zich heen vond hij maar nauwelijks tijd om zich te focussen op zijn initiatieopdracht. Wel meende hij soms in een flits de tanige gestalte van zijn vader in de menigte te ontdekken. Dan spurtte hij uit alle macht achter een bezoeker van de vismarkt aan, om snel daarop weer met een verontschuldigende blik in de kraam terug te keren. José Luis en zijn collegaatjes keken hem verwonderd aan. "Ik dacht dat ik een oude kennis van mij tussen de mensen zag" zei hij met een glimlach en deed er verder het zwijgen toe.

Na een half jaar vonden Pachuco en hij - na een tip van José Luis - een prettiger en veiliger slaappleats in Hostal Ricky. Het betrof een smoezelig houten pensionnetje, dat aan de uiterste westelijke rand van het stadscentrum was gelegen - vlak daarachter begonnen de uitgestrekte sloppenwijken. De eigenaar van het pand was een bebaarde, drankverslaafde Californische grondstoffeninkoper, die sinds het overlijden van zijn indiaanse vrouw de zaak liet verslonzen.